

Programa d'Intervenció en Educació Sexual (PIES)

Informació per a Orientadors

El PIES és el programa d'Intervenció en Educació Sexual dirigit a l'alumnat de 3r de la E.S.O. que pretén dotar-los d'uns coneixements que els permeten assumir la seua sexualitat amb responsabilitat, des del respecte a les diverses opcions, coneixent els riscos existents i desenvolupant conductes preventives al respecte d'això.

Els principis que orienten el PIES són: la formació integral de la persona, les dimensions de la sexualitat (biològica, afectiva i social), un marc axiològic (tenint en compte els de la Declaració Universal dels Drets Sexuals), la dimensió individual i social i el paper actiu de la família.

1- Objectius del PIES, metodologia, continguts i unitats competencials.

L'objectiu general és proporcionar a l'alumne (de 3r d'ESO) una vivència positiva de la pròpia sexualitat i uns comportaments sexuals acords amb les opcions més saludables.

Objectius Específics:

- Reconéixer i situar la sexualitat des d'una visió integradora dels distints aspectes que engloba.
- Reconéixer i facilitar el maneig de la prevenció primària en embarassos i d'infeccions de transmissió sexual.
- Reconéixer i situar els comportaments sexuals propis dins dels aspectes controlats per la pròpia voluntat.
- Reconéixer i situar la diversitat de les opcions sexuals com un principi de respecte i convivència.
- Reconéixer i situar la igualtat de dones i homes.
- Potenciar la reflexió crítica sobre les desigualtats per raó de sexe en qualsevol àmbit de la vida.

S'organitza en 3 unitats competencials, (de 2 hores de duració cada una, en una sola sessió o en dos) associant cada una d'elles a un taller.

1a - La sexualitat com a experiència vivencial. La Identitat Sexual.

2a - La sexualitat integrada en la història personal. El coneixement i l'ús del propi cos.

3a - Els comportaments sexuals. Valoració del risc i decisió.

Estes unitats competencials estan precedides d'un module introductorí que consta d'una xarrada informativa als pares i mares i el taller o “som adolescents”

2 - Xarrada explicativa i tallers.

Les tècniques de dinàmica de grups són la metodologia central de treball (La tempesta d'idees, els jocs de canvi de rols, l'escolta activa, la discussió dirigida, els acaraments, els estudis de casos i les bústies de preguntes anònimes).

Es presenten per orde d'implantació les accions que es realitzaran amb l'alumnat. Totes estes accions estan desenvolupades en el llibre digital que es proporcionarà als orientadors en format DVD i que a més podran descarregar-se'l de la pàgina web de la Direcció General d'Avaluació, Innovació i Qualitat Educativa i de la Formació Professional.

Xarrada explicativa prèvia dirigida als pares/mares

S'informa del contingut del programa i de la voluntarietat per part de les famílies d'acceptar que el seu fill/a participe en el programa. S'ha utilitzat el mateix document de renúncia al programa que en l'edició de 2009. Està publicat en l'adreça següent: http://www.edu.gva.es/eva/docs/innovacion/renuncia_PIES.pdf.

La xarrada la donarà l'orientador/a del centre de forma general a les famílies d'alumnes de 3r de l'ESO o particularment a les famílies de cada grup d'este curs.

Taller o: “INTEGRACIÓ DE LA SEXUALITAT EN EL PROJECTE VITAL: TORNADA AL FUTUR. COM ET VEUS A TU MATEIX D'ACÍ A 10 ANYS?”

Té com a **objectiu** debatre sobre les circumstàncies que es poden plantejar si en la presa de decisions referides a la sexualitat no tenim en compte les coordenades eticomorals que donen suport als nostres actes i les possibles conseqüències per a un mateix i per als altres a curt, mitjà i llarg termini. Així, se'ls planteja un supòsit d'uns xics de la seua edat que davant d'una(s) determinada(s) conducta(s) de risc es produïx un embaràs no desitjat, una malaltia de transmissió

sexual, etc ... i intentem projectar com seria la seua vida transcorreguts uns mesos, cinc anys i deu anys pel que fa als seus estudis, la seua integració laboral, la seua autoestima personal, relacions de família, etc.

Este taller l'impartirà l'orientador/a del centre.

Taller 1 “SOM SERS SEXUATS”.

La primera activitat que planteja és una pluja d'idees sobre *Què és per a tu la sexualitat?* (treballant aspectes com la identitat i l'orientació sexual).

La segona activitat proposa un joc de rols en què cada alumne/a se comporta com si fóra del sexe contrari (treballant aspectes com la singularitat, la diversitat la comprensió i el respecte a la diferència associant la identitat de gènere a un fet social).

La tercera activitat és el joc de cercles concèntrics en què a partir d'atribuir característiques i qualitats al rol femení o masculí els alumnes visualitzen i analitzen la influència que la cultura exercix en l'atribució del rol de gènere (masculí-femení) i del rol sexual (home-dona).

Taller 2 “EXPLORE, RECONEC I SIGNIFIQUE EL MEU COS”, entenent la sexualitat integrada en la història personal.

La primera activitat d'este taller és un joc de la silueta, amb esta activitat es pretén desmitificar l'acceptació social actual del model genalista com a única finalitat de la sexualitat.

La segona activitat és una pluja d'idees sobre *Què és la intimitat?* I l'objectiu de la qual és percebre la intimitat com un espai profund en què s'integra l'esfera corporal i emocional.

La tercera activitat oferix dos opcions:

“El petting” (joc amorós i plaent en el que tot està permés, menys el coit) es pretén desmitificar el coit i amb això minimitzar riscos (embarassos, malalties, etc)

“Viure la sexualitat” que consistix a parlar obertament de sexe, plaer i satisfacció, trencant el tabú i amb humor. Els conceptes clau són orgasme, masturbació i petting. Es desenvolupa en grups separats de xics i xiques perquè parlen més obertament.

La quarta activitat se centra en el reconeixement de la pròpia resposta sexual.

Taller 3. “VALORE EL RISC I DECIDISC” Treballa els comportaments sexuals de prevenció (embarassos no adequats i Infeccions de Transmissió Sexual).

La primera activitat d'este taller és un fòrum de discussió sobre característiques de l'adolescència perquè visualitzen les actituds i circumstàncies que poden afavorir la vulnerabilitat i l'assumpció de riscos.

La segona activitat és una pluja d'idees sobre els factors que influïxen en l'adopció de conductes preventives en les relacions sexuals. El risc com a decisió.

La tercera activitat d'este taller demanem exemples de situacions arriscades i consensuem.

La quarta activitat és “1 història, 4 finals”, on es reflexiona sobre les pràctiques de risc.

La quinta activitat una pluja d'idees sobre quins anticonceptius coneixeu? També se'ls parla dels riscos de les drogues i la seua incidència en la presa de decisions en les relacions sexuals.

En la sexta activitat es realitza un taller de negociació sobre l'ús del preservatiu.

L'activitat núm. 7 i 8 se centren en conductes de prevenció davant de la SIDA., i ensenyar als alumnes a dir NO davant de determinades situacions de pressió (evitar les relacions no consentides) amb un joc de rol. S'analitzen les situacions i li'ls donen estratègies perquè sàpien dir no davant d'humiliacions, xantatges, violència verbal, etc.

3- Temporalització, avaluació i estratègia d'implantació.

S'està formant entre el 27 de gener i el 24 de febrer del 2011 als psicopedagogs dels centres per part de sexòlegs dels Centres de Salut Sexual i Reproductiva procedint-se, a partir del 22 de febrer del 2011, a la constitució d'equips de personal que realitzarà les intervencions docents en els centres (orientador/ sanitari).

En el període març-maig del 2011 es realitzaran les intervencions en les aules. Les dates de programació dels tallers (1, 2 i 3) en cada centre docent, les proposarà l'orientador, si és possible, en la sessió número 5 del curs de formació i les traslladarà – en eixa sessió-, al tècnic de promoció de la salut, que durà a terme la coordinació del programa.

Entre juny i setembre del 2011 s'avaluarà la implantació i els resultats del programa

4- Novetats respecte a edicions anteriors.

La comissió tècnica paritària (Sanitat - Educació) constituïda al terme del curs 2009-2010 per a avaluar l'impacte del PIES va introduir **2 novetats** respecte a l'edició anterior:

1a Novetat respecte als continguts del PIES, la incorporació del taller o amb les activitats descrites en epígraf 2. a càrrec dels orientadors dels centres docents.

2a Novetat: La participació dels orientadors en la intervenció directa amb alumnes en els tallers 1, 2 i 3 en col·laboració amb el personal sanitari.

D.G. de Salut Pública

D.G. d'Avaluació, Innovació i Qualitat Educativa i de la Formació Professional

Programa de Intervención en Educación Sexual (PIES)

Información para Orientadores

El PIES es el programa de Intervención en Educación Sexual dirigido al alumnado de 3º de la E.S.O. que pretende dotarles de unos conocimientos que les permitan asumir su sexualidad con responsabilidad, desde el respeto a las diversas opciones, conociendo los riesgos existentes y desarrollando conductas preventivas al respecto.

Los principios que orientan el PIES son: la formación integral de la persona, las dimensiones de la sexualidad (biológica, afectiva y social), un marco axiológico (teniendo en cuenta los de la Declaración Universal de los Derechos Sexuales), la dimensión individual y social y el papel activo de la familia.

1- Objetivos del PIES, metodología, contenidos y unidades competenciales.

El objetivo general proporcionar al alumno (de 3º de ESO) una vivencia positiva de la propia sexualidad y unos comportamientos sexuales acordes con las opciones más saludables.

Objetivos Específicos:

- Reconocer y situar la sexualidad desde una visión integradora de los distintos aspectos que engloba.
- Reconocer y facilitar el manejo de la prevención primaria en embarazos y de infecciones de transmisión sexual.
- Reconocer y situar los comportamientos sexuales propios dentro de los aspectos controlados por la propia voluntad.
- Reconocer y situar la diversidad de las opciones sexuales como un principio de respeto y convivencia.
- Reconocer y situar la igualdad de mujeres y varones.
- Potenciar la reflexión crítica sobre las desigualdades por razón de sexo en cualquier ámbito de la vida.

Se organiza en 3 unidades competenciales, (de 2 horas de duración cada una, en una sola sesión o en dos) asociando cada una de ellas a un taller.

1ª - La sexualidad como experiencia vivencial. La Identidad Sexual.

2ª - La sexualidad integrada en la historia personal. El conocimiento y el manejo del propio cuerpo.

3ª - Los comportamientos sexuales. Valoración del riesgo y decisión.

Estas unidades competenciales están precedidas de un modulo introductorio que consta de una charla informativa a los padres y madres y el taller o “somos adolescentes”

2 - Charla explicativa y talleres.

Las técnicas de dinámica de grupos son la metodología central de trabajo (La tormenta de ideas, los juegos de cambio de roles, la escucha activa, la discusión dirigida, los careos, los estudios de casos y los buzones de preguntas anónimas).

Se presentan por orden de implantación las acciones que se realizarán con el alumnado. Todas estas acciones están desarrolladas en el libro digital que se proporcionará a los orientadores en formato DVD y que además podrán descargárselo de la página web de la Dirección General de Evaluación, Innovación y Calidad Educativa y de la Formación Profesional.

Charla explicativa previa dirigida a los padres/madres

Se informa del contenido del programa y de la voluntariedad por parte de las familias de aceptar que su hijo/a participe en el programa. Se ha utilizado el mismo documento de renuncia al programa que en la edición de 2009. Está publicado en la siguiente dirección: http://www.edu.gva.es/eva/docs/innovacion/renuncia_PIES.pdf.

La charla la dará el orientador/a del centro de forma general a las familias de alumnos de 3º de la ESO o particularmente a las familias de cada grupo de este curso.

Taller o: “INTEGRACIÓN DE LA SEXUALIDAD EN EL PROYECTO VITAL: REGRESO AL FUTURO. ¿CÓMO TE VES A TI MISMO DENTRO DE 10 AÑOS?”

Tiene como **objetivo** debatir sobre las circunstancias que se pueden plantear si en la toma de decisiones referidas a la sexualidad no tenemos en cuenta las coordenadas ético-morales que

dan sustento a nuestros actos y las posibles consecuencias para uno mismo y para los demás a corto, medio y largo plazo. Así, se les plantea un supuesto de unos chicos de su edad que ante una(s) determinada(s) conducta(s) de riesgo se produce un embarazo no deseado, una enfermedad de transmisión sexual, etc ... e intentamos proyectar cómo sería su vida transcurridos unos meses, cinco años y diez años en lo referente a sus estudios, su integración laboral, su autoestima personal, relaciones de familia, etc.

Este taller lo impartirá el orientador/a del centro.

Taller 1 “SOMOS SERES SEXUADOS”.

La primera actividad que plantea es una lluvia de ideas sobre *¿Qué es para ti la sexualidad?* (trabajando aspectos como la identidad y la orientación sexual).

La segunda actividad propone un juego de roles en el que cada alumno/a se comporta como si fuera del sexo contrario (trabajando aspectos como la singularidad, la diversidad la comprensión y el respeto a la diferencia asociando la identidad de género a un hecho social).

La tercera actividad es el juego de círculos concéntricos en el que a partir de atribuir características y cualidades al rol femenino o masculino los alumnos visualicen y analicen la influencia que la cultura ejerce en la atribución del rol de género (masculino-femenino) y del rol sexual (varón-hembra).

Taller 2 “EXPLORO, RECONOZCO Y SIGNIFICO MI CUERPO”, entendiendo la sexualidad integrada en la historia personal.

La primera actividad de este taller es un juego de la silueta, con esta actividad se pretende desmitificar la aceptación social actual del modelo genitalista como única finalidad de la sexualidad.

La segunda actividad es una lluvia de ideas acerca de *¿Qué es la intimidad?* Y cuyo objetivo es percibir la intimidad como un espacio profundo en que se integra la esfera corporal y emocional

La tercera actividad ofrece dos opciones:

“El petting” (juego amoroso y placentero en el que todo está permitido, menos el coito) se pretende desmitificar el coito y con ello minimizar riesgos (embarazos, enfermedades, etc)

“Vivir la sexualidad” que consiste en hablar abiertamente de sexo, placer y satisfacción, rompiendo el tabú y con humor. Los conceptos clave son orgasmo, masturbación y petting. Se desarrolla en grupos separados de chicos y chicas para que hablen más abiertamente.

La cuarta actividad se centra en el reconocimiento de la propia respuesta sexual.

Taller 3. “VALORO EL RIESGO Y DECIDO” Trabaja los comportamientos sexuales de prevención (embarazos no adecuados e Infecciones de Transmisión Sexual).

La primera actividad de este taller es un foro de discusión sobre características de la adolescencia para que visualicen las actitudes y circunstancias que pueden favorecer la vulnerabilidad y la asunción de riesgos.

La segunda actividad es una lluvia de ideas sobre los factores que influyen en la adopción de conductas preventivas en las relaciones sexuales. El riesgo como decisión.

La tercera actividad de este taller pedimos ejemplos de situaciones arriesgadas y consensuamos.

La cuarta actividad es “1 historia, 4 finales”, donde se reflexiona acerca de las prácticas de riesgo.

La quinta actividad una lluvia de ideas sobre qué anticonceptivos conocéis? También se les habla de los riesgos de las drogas y su incidencia en la toma de decisiones en las relaciones sexuales.

En la sexta actividad se realiza un taller de negociación sobre el uso del preservativo.

La actividad nº 7 y 8 se centran en conductas de prevención ante el SIDA., y enseñar a los alumnos a decir NO ante determinadas situaciones de presión (evitar las relaciones no consentidas) con un juego de rol. Se analizan las situaciones y se les dan estrategias para que sepan decir no ante humillaciones, chantajes, violencia verbal, etc.

3- Temporalización, evaluación y estrategia de implantación.

Se está formando entre el 27 de enero y el 24 de febrero de 2011 a los psicopedagogos de los centros por parte de sexólogos de los Centros de Salud Sexual y Reproductiva procediéndose, a partir del 22 de febrero de 2011, a la constitución de equipos de personal que realizará las intervenciones docentes en los centros (orientador/ sanitario).

En el período marzo-mayo de 2011 se realizarán las intervenciones en las aulas. Las fechas de programación de los talleres (1, 2 y 3) en cada centro docente, las propondrá el orientador, a ser posible, en la sesión número 5 del curso de formación y las trasladará – en esa misma sesión-, al técnico de promoción de la salud, que llevará a cabo la coordinación del programa.

Entre junio y septiembre de 2011 se evaluará la implantación y los resultados del programa

4-. Novedades respecto a ediciones anteriores.

La comisión técnica paritaria (Sanidad - Educación) constituida al término del curso 2009-2010 para evaluar el impacto del PIES introdujo **2 novedades** respecto a la edición anterior:

1ª Novedad respecto a los contenidos del PIES, la incorporación del taller 0 con las actividades descritas en epígrafe 2. a cargo de los orientadores de los centros docentes.

2ª Novedad: La participación de los orientadores en la intervención directa con alumnos en los talleres 1, 2 y 3 en colaboración con el personal sanitario.

D.G. de Salud Pública

D.G. de Evaluación, Innovación y Calidad Educativa y de la Formación Profesional